

De inspanning werpt zijn vruchten af

Intensivering van het
taal- en rekenonderwijs
in het mbo

De afgelopen jaren heeft het mbo zich flink ingespannen om het niveau van het taal- en rekenonderwijs omhoog te krijgen. Op alle fronten is dan ook vooruitgang geboekt. Al heeft vooral het rekenonderwijs nog extra aandacht nodig. Profiel nam een kijkje in de praktijk en bij de beleidsmakers.

Mirjam Janssen

Na alarmerende berichten van het hoger onderwijs en het bedrijfsleven over het taal- en rekenniveau was op alle scholen voor voortgezet onderwijs en in het mbo actie geboden. Daarom werden in 2010 de referentieniveaus voor de verschillende schooltypen wettelijk vastgelegd, zodat scholen duidelijk werd waarop ze zich moesten richten. Ook moesten Nederlandse taal en rekenen voortaan apart worden geëxamineerd.

**‘Het niveau is gestegen,
maar het kan nog beter’**

‘Sinds 2010 staan taal en rekenen bij ons prominent op het rooster,’ vertelt Kooske Franken, coördinator van het examenbureau en lerarenopleider voor rekendocenten bij het Albeda College. ‘In datzelfde jaar hebben wij een Kenniscentrum Taal en Rekenen opgericht.’ Het Albeda College bestaat uit

OCW: ‘We nemen maatregelen om studenten te motiveren’

In 2008 constateerden scholen en bedrijven dat het taal- en rekenniveau van veel leerlingen en studenten te wensen overliet. Een onwenselijke situatie, vonden alle betrokkenen, want zonder goede kennis van taal en rekenen is het onmogelijk goed te functioneren op school, in de maatschappij of op de arbeidsmarkt.

‘Een van de belangrijkste oorzaken van het lage niveau was het gebrek aan aandacht voor taal- en rekvaardigheden in het voortgezet onderwijs en het mbo,’ zegt Jérôme Smits, senior beleidsmedewerker bij de directie MBO van het ministerie van OCW. ‘Op het mbo waren deze onderwerpen niet overal onderdeel van de opleiding. Taal werd bijvoorbeeld niet overal apart gegeven op de technische opleidingen, rekenen kwam niet goed aan bod bij sommige andere richtingen.’

Om deze basisvaardigheden te verbeteren, hebben mbo-scholen op tal van manieren actie ondernomen. Acht jaar later gaat het met het taalonderwijs de goede kant op, vindt Smits. ‘Er zijn voldoende docenten, er is lesmateriaal voor handen en de resultaten zijn steeds beter. Voor rekenen laat de situatie nog te wensen over. Daarom is er de Rekenagenda gekomen, waarin OCW samenwerkt met de VO-Raad en de MBO Raad, de NRTO, het JOB en het LAKS.’ Dit plan van aanpak bestaat onder meer uit maatregelen om docenten bij te scholen in het geven van rekenonderwijs. Daarnaast komen er maatregelen om studenten te motiveren, zoals het zichtbaar maken van goede resultaten bij het diploma. Verder worden de resultaten van scholen openbaar gemaakt. Dat geeft duidelijkheid en kan dienen als basis om het gesprek aan te gaan. De onderwijsinspectie neemt de kwaliteit van het rekenonderwijs en de examinering mee in haar oordeel over een opleiding.

Het ministerie wil de scholen door middel van de Rekenagenda extra ondersteuning bieden. ‘Want daar moet het uiteindelijk gebeuren,’ zegt Smits. ‘We realiseren ons dat veel mensen in het mbo zich hard inzetten voor het rekenonderwijs en we hebben veel respect voor al hun werk.’

>>

acht verschillende branches die allemaal bijdragen aan het Kenniscentrum. 'Het Kenniscentrum geeft advies op maat aan teams. Daarnaast volgen een paar honderd taal- en rekendocenten per jaar trainingen bij ons. Ook koopt Zadkine trainingen voor zijn docenten bij ons in.'

Rekenen staat nu op alle roosters

Via het Kenniscentrum hoopt het Albeda College de problemen met het taal- en rekenonderwijs bij de wortel aan te pakken: bij het niveau van de docenten, legt Franken uit. 'Een van de oorzaken van de taal- en rekenachterstand van de studenten is de te algemene opleiding van de docenten. Met een mbo-onderwijsbevoegdheid mag je alle lessen geven, ook taal en rekenen. Hetzelfde geldt voor docenten met een pabo-opleiding. Voor Nederlands bestaat een eerste en een tweedegraadsonderwijsbevoegdheid, en veel van onze docenten hadden die ook. Maar voor rekenen is die er niet. De aanvullende trainingen die er al bestonden verschilden erg in intensiteit en kwaliteit. Soms duurden ze maar één dagdeel. Wij hebben inmiddels zelf een opleiding tot reken-specialist van anderhalf jaar ontwikkeld. De taal- en rekenopleidingen voor docenten starten gemiddeld twee keer per jaar. Docenten zijn niet verplicht om mee te doen – tenzij hun leidinggevende dat wil. Meestal besluiten ze zelf om een training te volgen.'

52 miljoen euro

Ook andere mbo-scholen hebben de afgelopen jaren veel energie geïnvesteerd in de verbetering van hun taal- en reken-niveau. Hiervoor hebben ze de afgelopen jaren extra middelen

ontvangen van het ministerie van OCW, ruim 52 miljoen per jaar, maar scholen hebben zelf nog extra geld besteed aan de verbetering van hun onderwijs. Ook de komende jaren stelt het ministerie van OCW 52 miljoen euro per jaar beschikbaar voor verbetering van het taal- en rekenonderwijs.

Uit een onderzoek van het ministerie blijkt dat bijna alle scholen inmiddels aparte lessen voor taal en rekenen op het rooster hebben gezet, hun studenten extra ondersteuning bieden en hebben geïnvesteerd in betere lesmethoden. Ten slotte is er extra aandacht voor studenten met een vermoedelijke of geconstateerde leerachterstand gekomen.

Over de resultaten van hun inspanningen zijn de mbo-scholen volgens het onderzoek zelf goed te spreken. Honderd procent van de respondenten vindt dat het taalonderwijs sterk vooruit is gegaan en volgens 91 procent geldt dat ook voor de vaardigheden van de studenten. Voor rekenen vindt 88 procent dat de vaardigheden zijn verbeterd. Verder is de motivatie van de docenten toegenomen en is er meer oog voor individuele studenten.

Rekendocenten van het Albeda College in training

Meer kennis van effectief rekenonderwijs

Wanneer is rekenonderwijs effectief? Daarover is relatief weinig bekend. Zeker als het gaat om hulp aan studenten met rekenzwakte of aan onderwijs aan een heel diverse populatie, zoals in het mbo. Daarom stelt het ministerie van OCW de komende jaren ook geld beschikbaar voor onderzoek. Zo kan onderzocht worden welke studenten moeite hebben met rekenen en hoe ze het best te helpen zijn. Ook gaat de Beroepsvereniging docenten mbo (BVMBO) samen met Steunpunt mbo op zoek naar best practices in het rekenonderwijs.

HU en ROC MN ontwikkelen bekwaamheidstraject voor docenten mbo

Nu op het mbo Nederlands weer een examenvak is en studenten een rekentoets moeten afleggen, is er een tekort aan docenten Nederlands en Rekenen ontstaan. Daarom zijn ROC Midden Nederland en Hogeschool Utrecht bekwaamheidstrajecten gestart voor docenten. De trajecten zijn ontwikkeld om zowel inhoudelijk als praktisch optimaal aan te sluiten bij de docenten. De eerste certificaten zijn op 29 september uitgereikt aan docenten van het ROC.

Het Albeda College in Rotterdam

Stip aan de horizon

Voor Nederlandse taal zijn de studenten inderdaad betere cijfers gaan halen. Het niveau is omhoog gegaan en het examen Nederlandse taal telt daarom voor mbo-2, mbo-3 en mbo-4 ook mee voor het behalen van het diploma. Maar bij rekenen verloopt het moeizamer, de cijfers vallen ondanks alle inspanningen toch tegen. Daarom is bepaald dat in het vmbo, havo en het mbo de komende jaren de rekentoets en het rekenexamen wel moeten worden afgelegd, maar dat het diploma kan worden behaald ongeacht het resultaat. OCW blijft de ontwikkeling van de cijfers in de gaten houden om te bepalen wanneer ook de hoogte van het resultaat kan gaan meetellen voor het behalen van het diploma.

Franken is tevreden over de Rekenagenda van het ministerie van OCW, alleen vindt ze het jammer dat er geen datum voor de slaag-zakregeling van het rekenexamen voor het mbo in wordt genoemd. 'Als docenten rekenen hebben we behoefte aan die stip aan de horizon.' Maar al met al is er volgens haar zeker vooruitgang geboekt. 'Rekenen staat nu op alle roosters, het niveau is omhoog gegaan en we werken toe naar een examen.' ■

De auteur is freelance journaliste

Kernpunten van de Rekenagenda

Nu de referentieniveaus zijn ingevoerd, wil het ministerie van OCW het rekenonderwijs een slag verder helpen. Het heeft met alle betrokkenen afspraken gemaakt over de Rekenagenda. Dit zijn de belangrijkste punten:

Om studenten te motiveren:

- > Wordt het belang van goede rekennaarigheden binnen de opleiding meer zichtbaar gemaakt.
- > Wordt uitgelegd dat goede rekennaarigheden belangrijk zijn binnen de vervolgoopleiding en het beroep.
- > Komt er een extra beloning voor goede rekennaarigheden, bijvoorbeeld als extra bijlage bij het diploma.
- > Worden studenten en hun ouders meer betrokken bij het rekenonderwijs. Ze kunnen opmerkingen en klachten kenbaar maken.
- > Krijgen studenten en hun ouders meer informatie via voorlichtingsfilmpjes over het rekenonderwijs en de rekentoets.

Om docenten en rekencoördinatoren te faciliteren:

- > Worden de pedagogisch-didactische kwaliteiten van de docenten geborgd. Rekendocenten in het mbo krijgen een nascholingsaanbod.
- > Wordt kennisdeling tussen iedereen die bij het rekenonderwijs is betrokken gestimuleerd. Zo komen er grotere en kleinere bijeenkomsten waar docenten van elkaar kunnen leren.
- > Gaat het ministerie in gesprek met rekendocenten.

Om besturen te ondersteunen:

- > Krijgen scholen inzicht in hun rekenresultaten per afdeling en opleiding.
- > Wordt er samen met de scholen bepaald welke ondersteuning zij nog kunnen gebruiken.

www.albeda.nl